

MADÁRTANI TÁJÉKOZTATÓ

1024 BUDAPEST, II., Keleti Károly u. 48.

Magyar Madártani Egyesület
1024. Budapest
Keleti Károly u. 48.

MADÁRTANI TÁJÉKOZTATÓ

1977. november – december

Visszapillantás - előretekintés

Egy éve már, hogy 1976. december 8-án felhívással fordultunk valamennyi tagtársunkhoz és jeleztük azt a szándékunkat, hogy egyesületi lap hiányában egy házi használatra szánt informatív jellegű kéziratot fogunk készíteni, hogy ezzel is elősegítsük tagságunk madártani tájékozottságát. Munkánkhoz kértük a Helyi Csoportok és az egyes tagok támogatását is. Az azóta eltelt időszakban a "Madártani Tájékoztató"-nak 6 példánya jelent meg rendszeresen, kéthavi időközökben. Örömmel mondhatjuk, hogy a tagság jelentős része megértette és méltányolta erőfeszítéseinket és adatok, utibeszámolók beküldésével igyekezett segíteni munkánkat. A faunisztikai adatközlés, a legfrissebb gyűrzési eredmények és egyes fajok rövid ismertetése mellett rendszeresítettük a külföldi megfigyelőutak beszámolóit, tájékoztatást adtunk, ha csak szemelvényekben is a külföld madártani irodalmából, emellett felhasználtuk a Tájékoztatót a legfrissebb közlemények, felhívások tolmácsolására is. Mindent egybevetve megállapíthatjuk, hogy a kezdeményezés hasznosnak és gyümölcsözőnek bizonyult, tagtársaink örömmel

fogadták a "Madártani Tájékoztató"-t és talán
tulzás nélkül állíthatjuk, hogy ma már ott tar-
tunk, mindenki várja a postát, hogy a "megszo-
kott" nyomtatványt kézbe vehesse.

Mi, akik a kézirat készítésénél közreműködünk,
természetesen nagy örömmel nyugtázzuk ezt az
érdeklődést és azon leszünk, hogy a "Madár-
tani Tájékoztató" a jövőben a korábban néha
joggal kifogásolt stencil helyett csinosabb kül-
sőben jelenhessen meg. Ezt a törekvésünket,
ugy véljük, már a jelen számban sikerült rész-
ben megvalósítanunk.

A megváltozott külső és a szükségképen min-
dig gazdagabbá váló tartalom azonban fokozott
munkát is követel nemcsak a kézirat összeállí-
tótól, de a tagságtól is. Kérjük azokat, akik
eddig nem küldtek megfigyelési és egyéb anya-
got a Tájékoztató részére, kapcsolódjanak be
ebbe a munkába. A faunisztikai rovat részére
az un. "jobb" fajok megjelenési adatainak köz-
lését kérjük, külön lapon és mindig a megfigye-
lő nevének feltüntetésével. A fajokkal kapcso-
latban az eddigi számok nyújtanak tájékoztatást.
Vigyázzunk, hogy a helységnevek és a dátumok
jól olvashatók legyenek! Továbbra sem közöl-

jük a ritka fajok fészkelési adatait és a halászas vagy más átvonuló, esetleg télire hozzánk érkező fajok kivételével a ragadozókkal kapcsolatos adatokat. Azt hiszem nem kell külön kihangsúlyoznunk ennek madárvédelmi szempontból való indokoltságát. Ezután is kérjük a külföldi utak rövid beszámolóit és egyáltalában minden olyan madártani adatot, hirt, mely érdekessé látszik arra, hogy a tagság egészével megismertessük. A terjedelem miatt rövid, csak a lényegét érintő írások beküldését kérjük. Valamennyi ezzel kapcsolatos póstát az egyesületi iroda címére (1024. Budapest, Keleti Károly u. 48) kell beküldeni. A borítékra írjuk rá: "Madártani Tájékoztató" részére. A kézirat ezévi utolsó számát azzal a jóleső érzéssel bocsátjuk utjára, hogy az eddig végzett munka nem volt hiábavaló. A Madártani Tájékoztató betölti hivatását, segíti a fiatal, kezdő madarászokat, tájékoztat az időszerű madártani problémákról, hírekről, megfigyelésekről. Jól tudjuk azonban, hogy Tájékoztatónk lehetne jobb is, éppen ezért a jövőben is szívesen veszünk minden ötletet, tanácsot, javaslatot, ami a nyomtatvány gazdagabbá tételét célozza. Közös erő-

feszítéseinkről, közös munkánkról van szó, ami a magyar madárvilág védelmét és a hazai madártan felvirágoztatását szolgálja.

Schmidt Egon

Beszámoló a pilismaróti kibővített elnökségi ülésről.

Egyesületünk október 8-9-én ebben az évben is megtartotta kibővített elnökségi ülését Pilismaróton. Az ülésre meghívót kaptak az Elnökség, az Ellenőrző Bizottság, Szo-k és Hcs-ok Elnökei és titkárai. A kétnapos ülésen a 26 Hcs-ből nem képviseltette magát a békéscsabai, a dévaványai, a déldunántuli, a miskolci és a szatmárberegi Hcs. Az ülés napirendjén az 1977. év lényegesebb eseményei, tapasztalatai és tanulságai; madárvédelmi és madártani tevékenységünk főbb eredményei kerültek megvitalásra.

A Hcs-ok és Szo-ok beszámolóit után Muray Róbert - akit a Küldöttközgyűlésen az Elnökség kért fel Egyesületünk propaganda tevékenységének irányítására - ismertette az 1978. évi célokat és feladatokat.

Ezt követően a soron következő tisztújításhoz

szükséges "Jelölő Bizottság" tagjait választották meg a jelenlevők. A Bizottság tagjai (Dr. Keve András elnök, Molnár Lászlóné, Kónya József, Fintha István, Réthy Zsigmond és Kárpáti László tagtársak) tesznek majd javaslatot a soronkövetkező Küldöttközgyűlésen a következő időszak tisztségviselőire.

Az ülés második napján az Egyesület országos feladatairól volt szó. Így került sor a Magyar Tudományos Akadémia támogatásával folytatott tudományos eredményeink és feladataink ismeretetésére, az Egyesületi táborok szervezésének egységesítésére, a ragadozómadár-védelmi tevékenységeink ismertetésére és egységesítésére, valamint a természetvédelmi szabálysértések megelőzésére és megfékezésére vonatkozó beszámolókra és azok megvitatására.

Taba Andor - az Ellenőrző Bizottság elnöke - javaslatot terjesztett elő az egyesületi Etikai Bizottság létrehozására vonatkozóan. A javaslatot a jelenlevők egyhangulag elfogadták.

A résztvevők egybehangzóan állapították meg, hogy a kétnapos összejeövetel rendkívül hasznos volt és nagyban hozzájárult az Egyesület

vezető-szervei és tisztségviselői közötti kapcsolatot szorosabbá tételéhez és elmélyítéséhez.

Kállay György

Faunisztika

Szürkebegy adatok a Pilis hegységből. 1977.

Junius elején a dömösi Malompatak völgyében több alkalommal hallottunk énekelni szürkebegyeket. Junius 28-án 3 éneklő példányt figyeltünk meg és a főleg csalárból álló sűrű aljnövényzetben egy repülni még nem tudó fiókát sikerült fognunk. A kézben tartott madár rövid hangjelzéseket adott, melyre a szülők idegesen reagáltak és feltűnő alakoskodással hívták fel magukra a figyelmet.

Dénes J., Klimó B., Tömösváry T.

Faunisztika néhány sorban

Fekete gólya: Kisvárda 1977.9.13. 72 pd. megfigyelve (dr.Mezei K.)

Bütykös hattyu: Ásványráró 1977.9.30. 2 pd. a Dunán (Takács Cs. és Tömösváry T.)

Nyári lud: Hortobágy-halastó 1977.9.17. kb. 1300 pd. (Kovács G.)

- Bütykös ásólud: Neszmély 1977.9.4. 2 pd. a
Dunán (Orbán A.)
- Fekete réce: A Fertón, a Madárvárta öbölben
1977.10.9-én 2 pd. (Urbankovics P. és
Varga L.)
- Parlagi sas: Szabadszállás, Zabszék 1977.9.25.,
fehér-vállfoltos öreg példány (Gombos Z.)
- Fakó rétihéja: Fülöpszállás 1977.9.25. 1 him
példány (Gombos Z.)
- Halászsas: Tápiószecső 1977.9.18. 1 pd.
(Gombos Z.); Zámolyi víztározó 1977.2.22.
1 pd. (Szabó L.); Székesfehérvári halas-
tavak 1977.9.29. 1 pd. (Szabó L.); Fülöp-
háza, Kondor-tó 1977.4.20. 1 pd., 8.10.
1 pd., 8.17. 1 pd. (Szenek Z.); Horto-
bágy-halastó 1977.9.17. 1 pd. (Kovács G.)
- Vándorsólyom: Kardoskut 1977.10.22. 1 pd.
(dr. Sterbetz L.)
- Daru: Székesfehérvár, Sárrét 1977.10.14.
50-55 pd. (Szabó L.); Békéscsaba
1977.10.10. 33 pd. (Kesjár A.); Kardos-
kut 1977.10.22. 3000 pd. (dr. Sterbetz L.)
- Pártásdaru: Kardoskut 1977.10.22. 5 pd. a
nagy darucsapat közelében, de tőlük
azért elkülönítve (dr. Sterbetz L.)

- Haris:** Pilisszentkereszt, Hosszu-hegy 1977.8.9.
tarvágásról repült fel egy példány (Bubán
L. és Tömösváry T.)
- Reznek:** Békéssámson 1977.10.23. 1 pd.
(dr. Sterbetz L.)
- Ujjaslile:** Fülöpháza, Kondor-tó 1977.9.14. 3 pd.,
10.4. 3 pd. A közelben lévő Szappanszé-
ken 1977.9.14-én 1 pd. (Szenek Z.)
- Parti lile:** Fülöpháza, Szappan-szék 1977.9.14.
9 pd. (Szenek Z.)
- Fenyérfutó:** Ujszász 1977.9.22. és 23-án egyéb
parti madarak társaságában láttuk nyilván
ugyanazt a példányt (Fáter L. és Mag L.)
- Sarki partfutó:** Hortobágy-halastó 1977.9.17.
1 pd. (Kovács G.); Szabadszállás
1977.8.17. átszineződött példányt figyeltem
meg (Gombos Z.)
- Vékonycsőrű viztaposó:** Kerekegyháza 1977.
8.17. 3 pd. A madarakat háló segítségével
megfogtuk s ekkor láttuk, hogy kettő
közülük kb. egy héttel azelőtt a KNP
táborban már gyűrűt kapott (Gombos Z.
és Kiss L.)
- Ugartyuk:** A Szelidi-tó közelében 1977.8.25. -
9.5. között 21 pd. tartózkodott (Kocsis Cs.)

Lócsér: Fülöpszállás 1977.8.27. 2 pd. egy kópár, szikes zátonyon (Gombos Z. és Török I.)

Hajnalmadár: Bp. Sashegy 1977.10.2. 1 pd. egy ház falán megfigyelve (Dr. Simig L.)

Örvös rigó: Pomáz 1977.4.3. 1 him pd. (Váradi F.)

Kis légykapó: Hetényháza 1977.10.2. 1 pd. hálóval fogva és gyűrűvel szabadon engedve (Szenek Z.)

Nagy őrgébics: Tahitótfalu 1977.9.21. 1 pd. (Nagy L.); Szokolya 1977.9.20. 1 pd. (Mekli M.)

Kerti sármány: Abasár 1977.6.29-én 2, 6.30. 5 éneklő him. A madarak a szőlőben tartózkodtak (Szalai F.)

Bajszos sármány: Markaz 1977.2.26. 1 him pd. (Szalai F.); Pomáz 1977.10.26. 1 tojó fogva és jelölve (Váradi F.)

Sarkantyus sármány: Kardoskut 1977.10.22. 25-30 pd. (Dr. Sterbetz L.)

Magyar ornitológusok külföldön

Zoológiai tanulmányuton Mongóliában

1977.VIII.26-a és IX.9-e között két hetet töltötünk a Mongol Népköztársaságban, gerinces állatok megfigyelésével. A Mongóliáig tartó közel

8000 km-es utat 1-1 hét oda- és visszautazással a transz-szibériai expresszen tettük meg. Mongólián belül három helyen végeztünk részletesebb megfigyeléseket. Első állomáshelyünk Ulan Batortól D-re a Kelet-Gobi ajmak területén fekvő Csojr város körzete volt. A sztyepp és félsivatag átmeneti zónájában fekvő fátlan kopár vidéket füvel gyéren benőtt, lankás dombok, és helyenként a dombok között meghuzódó szikes tavak jellemezték. VIII.26-a és VIII.31-e között száraz, meleg időjárás uralkodott, kb. 30 C° fölötti maximumokkal, állandóan erős D-i széllel. A területen legjellemzőbb faj a mongol pacsirta (*Melanocorypha mongolica*) és a sztyeppi hávasi pinty (*Montifringilla davidiana*) volt. Ez utóbbinak néhány egyede egy tarbagán (*Marmota sibirica*) kotorékja előtt szedegette a magvakat. A nagy pityerek közül a rövidfüvű dombhátakon az *Anthus godlevski*, a magasabb fűvű, mélyfekvésű hajlatokban az *Anthus ricardi* rebent fel jellemző hangjával előttünk. A dombok tetején a sziklakibuvásos helyeken gyakori volt a pusztai hantmadár (*Oenanthe isabellina*), a kőtörmelékes helyeken a kövi veréb (*Petronia petronia*) 40-es csapata mozgott. Elszórtan még látható volt a vörösfarku gébics (*Lanius cristatus*).

A füves dombokon és a tavakat övező láposokon egyaránt gyakori volt a havasi fülespacsirta (*Eremophila alpestris*), kisebb számban szerepelt a sziki pacsirta (*Calandrella brachydactyla*) és a vörhenyes pacsirta (*C. rufescens*).

A tavakat övező szikes laposok voltak a pusztai talpastyuk (*Syrnhaptis paradoxus*) legkedveltebb tartózkodó helyei, ahol az átvedlőben lévő madarak 70-80-as csapata a sziki növényzet magvait szedegette. Különösen a késődélutáni és reggeli órákban volt intenzív a mozgásuk.

A szikes tavakon az ázsiai pari madarak átvonulása tartott. A nagyszámu, Európában is előforduló réti cankó (*Tringa glareola*) a sárszalonka (*Gallinago gallinago*) stb. mellett az ázsiai pettyeslile (*Pluvialis fulvus*) 150-es, a törpe póling (*Numenius minutus*) 20-as csapata, a hosszú-ujju partfutó (*Calidris subminuta*) 3 példány, az erdei sárszalonka (*Gallinago megala*) néhány egyede, egy terek cankó (*Xenus cinereus*) stb. tartózkodtak a tavak szélén. Egyes tavakon kis számban récék is előfordultak. Főképp a nyíl farku - (*Anas acuta*) és tőkeréce (*Anas platyrhynchos*), de köztük

a sarlós réce (*Anas falcata*) 3 példánya is. Ugyanitt mutatkoztak változó számban a vörös ásóludak (*Casarca ferruginea*) és a bütykös ásólud (*Tadorna tadorna*) egy családja (2 ad. 5 juv.). A vizek körül és a környező legelőkön az énekesek átvonulása is folyt. A főként erdőlakó madarak a bokrosan növényes lágyszáru növények közt kerestek menedéket a nyílt pusztán. Itt figyeltük meg az északi füzike (*Phylloscopus borealis*), a kékbegy (*Luscinia svecica*), a peccora pityer (*Anthus gustavi*), a kis légykapó (*Ficedula parva*), a csikos tücsökmadár (*Locustella certhiola*) néhány egyedét, valamint a zöldes erdei pityer (*Anthus hodgsoni*) és a gyűrűszemű légykapó (*Muscicapa latirostris*) 1-1 példányát. Ragadozók közül a szirti ölyv (*Buteo hemilasius*) és a pusztai sas (*Aquila nipalensis*) jellemezték a területet.

Második állomáshelyünk 200 km-rel délebbre a Gobi sivatag szélén fekvő Szajn Sand város körzete volt. Az itt töltött néhány nap alatt igazi sivatagi hőség uralkodott. A város szélén a vágóhídi hulladékon nagy számban gyülekeztek az ázsiai kányák (*Milvus lineatus*) és a hollók (*Corvus corax*). A várostól délre fekvő félsiva-

tagi szikes tavon a korábban már említett parti madarak és récék nagy része szintén előfordult, de rajtuk kívül az ott gyülekező közel száz pártás daru (*Anthropoides virgo*), a tó közelében a száraz talajról felröppenő remete sárszalmonka (*Gallinago solitaria*) tették érdekessé a területet. Ugyanitt a tó zátonyaira százával szálltak le inni a vonuló vörhenyes pacsirták (*C. rufescens*). Néhány óra alatt több ezer vonult át belőlük a tó felett. Szajn Sand környékén a várostól 20 km-rel délre fekvő "Fekete hegyek" megtekintése nyújtotta a legegztikusabb élményt. A kopár sziklatörmelékes hegységen csak a kiszáradt patakmederben nőtt itt-ott egy-egy csenevész fa. Szibéria erdei madarainak átvonulása azonban itt os folyt. A bokrok-ból kihallatszott a barna füzike (*Phylloscopus fuscatus*) poszátszerű csettegetése, néhol a calliope (*Luscinia calliope*) röppent át előttünk. Egy töpörödött nyárfa lombozatában kitarotán bujkált egy vastagcsőrű nádirigó (*Phragmaticola aedon*), később valószínű ugyanezt a példányt egy fücsomóban fogtuk meg. A sziklás lekopott hegytetőkön emberi településektől távol, eredeti környezetében élt a bubos pacsirta (*Galerida*

cristata). A hegyek felett egyszerre 4 *Falco*-faj is fenn volt a levegőben (2 *Falco tinnunculus*, 2 *F. subbuteo*, 1 *F. cherrug*, 1 *F. peregrinus*).

Harmadik állomáshelyünk az Ulan Batortól ÉK-re húzódó Hentej hegységben volt. A hegyek É-i oldalát ezen a területen már erdő borítja, azonban a D-i kitettségi oldalak még köves kopárok, vagy hegyi sztyeppek. A Bajan Göl (Gazdag patak) mellett vitt fel az utunk kb. 25 km-re a hegységbe. A patakot kísérő rétek bokrosaiban volt a legintenzivebb madármozgás. Itt tartózkodásunk első napjaiban tetőzött a barna füzike (*Ph. fuscatus*) vonulása. A felállított hálókba rajta kívül az alábbi fajok kerültek: széncinege (*Parus major*), fenyvescinege (*P. ater*), kormosfejú cinege (*Parus montanus*), őszapó (*Aegithalos caudatus*), calliope (*L. calliope*), vastagcsőrű nádírigó (*Ph. aedon*), kis poszáta (*Sylvia curruca*) vándor füzike (*Phylloscopus inornatus*), erdei ptyyer (*Anthus trivialis*), hosszufarkú pirók (*Uragus sibiricus*), fenyősármány (*Emberiza leucocephala*), szürkefejú sármány (*E. spodocephala*) és törpe sármány (*E. pusilla*). Szép eleményt jelentett a patakmenti bozótban csapatosan mozgó kék szarkák (*Cyanopica cyana*)

megfigyelése. Velük egy helyen, a bogyós fák körül tartózkodtak a rozsdástorku rigók (*Turdus ruficollis*) és a vörösfarku rigók (*T. naumanni*). A bokrosok szélén a szibériai rozsdafarku (*Phoenicurus aureus*) egyedei rovarásztak. Táborunk körül mindennapos volt két fekete sas (*Aquila clanga*) a közeli sziklán egy kerecsen sólyom (*F. cherrug*), de a patak mellett fekvő jávorszarvas (*Alces alces*) dög sok más madarat odavoznott. Olykor 30 szarka (*Pica pica*) is a dög körül mozgott 8 holló (*C. corax*), néhány kormos varju (*Corvus corone*), csóka (*Coloeus monedula*) és daur csóka (*Coloeus daurica*) társaságában. Két reggelen egy fiatal szirti sas (*Aquila chrysaetos*) is idelátogatott. A hegyoldalak nyír és szibériai vörösfenyő alkotta erdeiben császármadarat (*Tetrastes bonasia*), hősiket (*Picoides tridactylus*), fehérhátú fakopácsot (*Dendrocopos leucotos*), kis fakopácsot (*D. minor*) figyeltünk meg. Itt talákoztunk a tajga csinos kisemlősével a burundukkal (*Eutamias sibiricus*). Lenn a kiszélesedő patak völgy hordalékán kialakult lokális sztyepp-vegetációban a hosszufarku ürge (*Citellus undulatus*) kolóniájára bukkantunk. Hűvös, esős nap volt,

amikor erre a szép hegyvidéki tájra megérkezünk, s néhány szép derült nap után ugyanilyen őszi zimankóban mondtunk bucsut utolsó mongóliai táborhelyünknek.

Bankovics Attila - Büki József
Haraszi László - Jaszenovics Tibor

Hírek - Közlemények

Példás büntetés tuzok lövéséért

A "Nagykun" Vadásztársaság 1976. október 10-én Karcag közelében rendezett vadászatot. A köd miatt a látásviszonyok rosszak voltak s az egyik vadász libának vélt tuzokot lőtt. A Karcagi Városi Biróság Kovács György vadászt a tuzok hivatalosan megállapított értéke (50.000,-Ft) 50 %-ának megfizetésére kötelezte, mely összeget 30 nap alatt kell befizetnie. A tárgyaláson megállapította a biróság a vadászmester felelősségét is, mert a sűrű köd miatt a vadászatot nem lett volna szabad megtartani. Kovács György védekezését, miszerint a tuzokot libának nézte, a biróság nem fogadta el, mert a MAVOSZ Vadászati Alapszabály 31.§-ának 2.bekezdése szerint a vadászatot lőni csak akkor szabad, ha a vadász a vadat minden kétséget kizárólag

telismerte és mások életét, testi épségét, valamint vagyontárgyakat lövésével nem veszélyezteti. Az OTvH illetékes főfelügyelője a hiányzó kárérték (25.000,-Ft) megtéríttetését is folyamatba helyezte.

Pontosabb terjesztést!

A Madártani Tájékoztató terjesztésével kapcsolatosan több panasz érkezett hozzánk, mely szerint a nyomtatványt késve vagy egyáltalán nem kapják meg. Kérjük a helyi csoportok vezetőit, fordítsanak nagyobb gondot arra, hogy az egyes számokat valamennyi tagtársunk rendben és időben kézhez kapja.

Felhívás!

Kérjük valamennyi tagtársunkat, hogy megjelent tudományos dolgozataikból sziveskedjenek 2 példányt az egyesületi központi iroda címére megküldeni. A beérkezett anyag a központi könyvtárba kerül elhelyezésre.

Aquila

Minden HCs. vezetőségéhez eljuttattuk az Aquila 1969-1976-ig terjedő köteteit, azzal a céllal, hogy Tagtársaink hozzájussanak. Kérjük minél

többen vegyék igénybe ezt a lehetőséget, szakmai továbbképzésük érdekében.

A nemzetközi vizivadszámlálás kiemelt hónapjai 1978-ban a kiemelt hónapok január és március. A megfigyeléseket a következő időközökben lehet elvégezni: január 7-22 közt és március 12-19 között. Így mód nyílik arra, hogy egy-egy megfigyelő több ponton is bekapcsolódjék a munkába.

Felhívás!

MME Ökológiai és Etológiai Szakosztálya 1978. február utolsó keddjén délután 5 órakor tartandó összejövetelén a következő két előadás fog elhangzani:

- 1.) Populációs ökológiai kutatások a madártanban;
- 2.) A madarak ökológiai szerepe a nagyüzemi gyümölcsstermesztésben (részmunkabeszámoló).

Az összejövetel helye az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állatrendszertani és Ökológiai Tanszéke, Budapest, VIII., Puskin u.3.

(5 percre a Metro Astoria állomástól).

A Szakosztály szeretettel vár minden érdeklődőt az előadásokra.

Madárgyűrűzés

Kiskunsági nyári tábor 1977.

A Kiskunsági Nemzeti Park területén a szokásos nyári madárgyűrűző tábort 1977-ben a fülöpházi Klárik-tanyán 4 hetesre szerveztük. A táborozás meghosszabbításának legfőbb oka a nádi énekesek vonulásdinamikájának minél alaposabb megismerése volt. De természetesen csak ezen a módon növelhettük jelentősen a fogási számot is, ami a biometriai adatok pontosabb kiértékelhetőségénél jelentős. A táborozás 1-1 hétig tartó turnusain a gyűrűzési munkálatokban összesen 71 MME tag és tagjelölt vett részt.

A munkálatokat két gyűrűző csoport végezte:

- 1.) Az "Acrocephalus szekció" 4 héten át állandó hálófelülettel mindvégig a Kondor-tó nádasaiban dolgozott. A gyűrűzési és mérési munkálatokat a Biró-szigeten felállított fióktáborban végezték. Összesen 6252 madarat jelöltek és mértek meg. Mind a négy itt dolgozó turnus munkáját dicséret illeti.
- 2.) Ugyanez nem mondható el a "limikola szekció" munkájáról, akik az idő és meglévő forgóeszközök jobb kihasználásával szebb

eredményt is elérhettek volna. A négy hét alatt mindössze 87 parti madarat jelöltek.

Az egyéb madarakkal együtt a táborozás során összesen 63 faj 6582 egyedét jelöltük. Egyetlen külföldi gyűrűs madarat, egy lengyel gyűrűs nádirigót fogtunk. Érdekes adatok: a VII.25-én jelölt egyik *A.schoenobaenus* VIII.11-én már a görög Macedóniában került egy angol kutatócsoport hálójába; a VII.21-én jelölt *Tringa totanus* VIII.10-én Franciaországban került kézre.

Az alábbiakban táblázatosan mutatjuk be a parti madarak és a nádi énekesek fogási eredményeit, továbbá felsorolásszerűen a többi fajt.

Podiceps ruficollis (9), *P.nigrocollis* (1), *P.cristatus* (1), *Ardeola ralliodes* (2), *Ixobrychus minutus* (32), *Anas platyrhynchos* (6), *Anas crecca* (1), *Coturnix coturnix* (1), *Porzana parva* (2), *Porzana prozana* (3), *Fulica atra* (5), *Caprimulgus europaeus* (1), *Alcedo atthis* (8), *Coracias garrulus* (1), *Picus viridis* (2), *Dendrocopos syriacus* (1), *Hirundo rustica* (102), *Delichon urbica* (32), *Riparia riparia* (10), *Oriolus oriolus* (14), *Parus major* (4), *Luscinia megarhynchos* (1), *Locustella naevia* (1), *Sylvia communis* (1), *Sylvia curruca* (1), *Phylloscopus*

trochilus (1), Ph. collybita (3), Ph. sibilatrix (1),
Muscicapa striata (3), Motacilla alba (3),
M. flava (3), Lanius minor (4), L. collurio (5),
Sturnus vulgaris (1), Passer domesticus (2),
Passer montanus (2).

Parti madarak (+Laridae)

Vanellus vanellus	1
Charadrius dubius	2
Numenius phaeopus	1
Tringa erythropus	2
T. totanus	4
T. nebularia	1
T. ochropus	2
T. glareola	21
Actitis hypoleucos	34
Gallinago gallinago	3
Calidris minuta	2
Calidris alpina	2
Philomachus pugnax	7
Recurvirostra avosetta	1
Phalaropus lobatus	4
Larus ridibundus	1
Chlidonias niger	2

N á d i é n e k e s e k

Remiz pendulinus	126
Panurus biarmicus	68
Luscinia svecica	9
Locustella luscinioides	159
Lusciniola melanapogon	151
Acrocephalus arundinaceus	644
A. scirpaceus	1278
A. palustris	62
A. schoenobaenus	3662
Emberiza schoenichus	63

Bankovics Attila

KNP zoológiai felügyelő

Magyar gyűrűzések külföldi visszajelentései

Gólya: gyűrűzték mint fiókát Hercegszántón
1977.6.23-án (dr. Rékási J.) megkerült
Pravda, Veliko Tarnovsko közelében Bul-
gáriában 1977.8.22-én.

Vörös gém: jelölték mint fiókát Csorna közelé-
ben a Barbacsi tavon 1977.6.28-án
(Fülöp T.), visszajelentették Nearby
(Italia) közeléből 1977.9.2-án.

Piroslábu cankó: Gyűrűzték a KNP táborban
Fülöpháza térségében 1977.7.21-én, meg-

került Sete határában, Franciaországban
1977.8.10-én.

Partifecske: mint ad.példányt jelölték Mélykut
közeliében 1976.6.9-én (dr.Rékási J.),
visszajelentették a görög Macedóniából
1977.8.9-én.

Cserregő nádiposzáta: Mint öreg tojót gyűrűzték
Balatonberény mellett az ott működő egye-
sületi gyűrűző táborban 1977.7.17-én,
angol ornitológusok ellenőrizték a görög
Macedóniában 1977.8.8-án.

Foltos nádiposzáta: A KNP táborban Fülöpháza
határában jelölték mint fiatal madarat 1977.
7.25-én, ellenőrizték a görög Macedóniá-
ban 1977.8.11-én.

Kenderike: Tojó példányát gyűrűzték Budapes-
ten 1976.7.21-én (Huszár F.), visszafog-
ták Málta szigetén 1977.120-án.

Külföldi gyűrűzések magyar visszajelentései:

Karvaly: Mint fiókat jelölték Finnországban
(Lappeenrata Villmanstrand) 1976.7.4-én,
visszafogva Börcs községben 1977.2.5-én
(Fülöp T.)

Barna rétihéja: mint fiókat gyűrűzték Finnor-

szágban (Taivassalo) 1974.7.2-án, mérgezés következtében elhullott Mezőfalva határában 1977.4.22-én (Szabó L.)

A külföld madártani irodalmából

D.Rogge: A kerceréce költőállományának növelési lehetőségei az NDK-ban. (Der Falke 24,1977, p.186-191). A kerceréce kizárólag odukban fészkel, ezek hiánya éppen ezért igen nagy hatással lehet az állományok alakulására. A cikkben a szerző az NDK-ban végzett mesterséges telepítés eredményeit ismerteti. Az első költés 1959-ben történt mesterséges fészekodukban, de azóta több ponton is rendszeressé vált. A fészekaljok márciusban de még inkább áprilisban voltak teljesek, a tojások száma általában 6-12 volt. A kísérlethez fából készült odukat használtak, melyek alapja 30x30 cm, a magassága 40 cm volt. A röpnylás átmérője 10 cm, ezt az előlapon a fenékeszkától legalább 25 cm-nyire furták. Nagyon vigyázni kell arra, hogy a röpnylásnak különösen az alsó része sima legyen, mert különben a kirepülő réce beleakadhat. Az odukat sötétbarnára festették, a fenékre műanyagtörmelékot szórtak, hogy a tojások véd-

ve legyenek. Az oduk felhelyezése fatörzsekre történt, magasság szempontjából 4-6 m látszott a legkedvezőbbnek. Voltak azonban oduk 8-10 m magasán is. Különböző ragadozó-emplósök károsításai miatt az oduk alá fészekvédő ernyőket szereltek fel. A röpnylásoknak viszonylag szabadon kellett lenniük, a legjobb az volt, ha belőlük a kikelt kis récék egyenesen a vízbe ugrálhattak. (Jó lenne ilyen réceodukat alkalmas helyen nálunk is felerősíteni, mert egyáltalán nem lehetetlen, hogy néhány pár kerceréce Magyarországon is megtelepedjen. Megfelelő fák hiányában az odukat oszlopra is lehet erősíteni.)

S.E.

J.F. és M. Terrasse: A halászsas a mediterraneumban. Nos Oiseaux 1977. A halászsas állomány a Földközi tengeri országokban 25 párra csökkent, melyek mind a térség nyugati felén költenek. Kb. 10 pár van a Baleári szigeteken, 6-10 pár Korzikán és néhány az algériai partok közelében. A korábbi költőhelyek Spanyol- és Olaszországban, Szardinia és Szicilia szigetén ma már elhagyobbnak tekinthetők. A cikkben szerzők a Korzikán és Mallorcán végzett

ökológiai valamint költésbiológiai és részben etológiai megfigyeléseiket közlik. A halászsasok a Földközi tenger vidékén sziklán költenek, fészkeik a csucsi részeken épülnek. A költéseket alkalmi kirándulók, a tenger szennyeződése veszélyeztetik elsősorban. A cikk befejezésül nyomtatékosan felhiv az utolsó fészkelő párok védelmére.

S.E.

Isenmann, P.: Adatok a szerecsensirály elterjedéséhez és ökológiájához. Nos Oiseaux 33, 1975. Szerző 1971-1974 között végezte megfigyeléseit egy kolóniánál Görögországban, ezenkívül Spanyolországban, Franciaországban és Tunéziában a telelőhelyeken vizsgálta a szerecsensirályok életmódját. 1974. június 18-án a kolóniában 356 fészek volt, ebből 80 % frissen kelt fiókákkal. Az öreg madarak egy kb. 30 km-es körzetben jártak táplálék után, mely főleg rovarokból állt (6-145 mm nagyságig). Nyáron a lagunák és a mezőgazdasági földek jelentik a szerecsensirály fő táplálkozóterületeit, a telelőterületeken ezzel szemben kizárólag a tengeren szerzik élelmüket. Ennek oka részben valószí-

nüleg a dankasirályal való konkurenciában keresendő.

S.E.

Bonora, M. és M. Chiavetta: A feldeg sólyom Olaszországban. Nos Oiseaux 33, 1975. Az Apennineken 5 fészeknél végeztek megfigyeléseket 1971-1974. között. Megadják a biotópok leírását, majd a vándorsólyommal hasonlítják össze a fajt és tíz különféle hangját írják le. A territorium viszonylag kicsi, egy kb. 5 km sugarú körnek felel meg. A fészek helyét a him választja meg, a költés március második felében kezdődik. A kotlási idő 35 nap, a fiókák április 10-26 között keltek. Az öregek egész évben a revirben maradnak. A megfigyelt költőhelyeken a kilövés pusztította el a legtöbb példányt.

S.E.

Géroudet, P.: A saskeselyű visszatelepítési kísérletei az Alpokban. Nos Oiseaux 32, 1974. Szerző a bevezető részben áttekintést ad a faj kipusztulás-történetéről Európában és ezzel kapcsolatban említést tesz két visszatelepítési kísérletről a réti sas (Skócia) és a fakó keselyű

(Franciaország) viszonylatában, melyek sajnos eredménytelenek maradtak. 1974-ben két öreg és két fiatal saskeselyűt hoztak Afganisztánból visszatelepítési kísérlet céljából. Az egyik öreg madár elpusztult a volierben, a másik megszökött s ezt még egy hónap múlva is többször megfigyelték. Bár szerző a cikk végén reményét fejezi ki, hogy egy ilyen akció a későbbiekben sikerrel zárulhat, ez nagyon is kérdéses marad.

S.E.

Uj könyv

Schmidt E: Erdőn - mezőn nyitott szemmel.

Mezőgazdasági Kiadó, Natura sorozat 1977.

Ára 36,- Ft. Mit lehet mondani röviden Schmidt

Egon új könyvéről? Címében jelzi mindazt, amit

közel 300 oldalon részletez a továbbiakban. A

természetjáró ember mindenre figyelő, mindent

ismerni vágyó, szeretettel átszőtt gondolatai,

közérthető, szórakoztató nyelvezettel előadva.

Az olvasó tudat alatt azonosul a szerző szem-

léletével, tanul belőle, olyan ismeretekkel gyara-

podva, amely őt akarva-akaratlan a természet-

védelem társadalmi munkásává teszi. A kötet

kiállítása tetszetős, a hangulatos és szakmai

szempontból is elfogadható rajzok külön említést érdemelnek. Reméljük, hogy a 20.000 példányban megjelent könyv minél több természetjáró számára lesz értékes utmutató.

S.L.

